

Lovforslag nr. L 142

Folketinget 2017-18

Fremsat den 7. februar 2018 af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Skærpelse af straffen for grov vold)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017 som ændret ved lov nr. 1402 af 5. december 2017 og lov nr. 1680 af 26. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 245, stk. 1, 1 pkt., og stk. 2, ændres »som« til: »der«.

2. I § 245 a ændres »som« til: »der«.

3. I § 246 ændres », der er omfattet af § 245 eller § 245 a,« til: »omfattet af § 245 eller § 245 a«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. maj 2018.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Lovforslagets hovedpunkter**
 - 2.1. *Gældende ret*
 - 2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 2.3. *Lovforslagets udformning*
3. **Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
4. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
5. **Administrative konsekvenser for borgerne**
6. **Miljømæssige konsekvenser**
7. **Forholdet til EU-retten**
8. **Hørte myndigheder og organisationer**
9. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

Grove voldelige overfald efterlader ofte ofret med markante psykiske og fysiske mén, og det nuværende straffniveau i sager om grov vold afspejler efter regeringens opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der finder sted. Det er vigtigt, at forbrydelsens alvor afspejles i den straf, som gerningsmanden får, ligesom de straffe, der udmåles, skal være i overensstemmelse med befolkningens retsfølelse. Der er derfor efter regeringens opfattelse behov for en skærpelse af straffen for grov vold.

Formålet med lovforslaget er således at skærpe straffen for overtrædelse af straffelovens § 245, § 245 a og § 246. Det forudsættes i den forbindelse, at straffen generelt skærpes med en tredjedel i forhold til det nuværende straffniveau. Med lovforslaget tilsigtes endvidere en yderligere skærpelse af straffen i visse alvorlige sager om grov vold efter straffelovens § 245.

Den foreslåede lovændring er en udmøntning af finanslovsaftalen for 2018, ligesom den delvis udmønter regeringsgrundlagets afsnit om gennemførelse af en tryk retspolitik med en skærpelse af straffene for personfarlig kriminalitet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., straffes den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpene omstændighed, jf. § 245, stk. 1, 2. pkt. Sager om grov vold er af meget forskellig karakter spændende fra f.eks. forsøg på at ramme en person med en flaske på et diskotek til vold i form af knivstik eller mange slag og spark på en person, der ligger ned. Det afgørende for, om et angreb er omfattet af straffelovens § 245 stk. 1, 1. pkt., er angrebets typiske farlighed. Et legemsangreb vil i praksis efter omstændighederne blive anset for at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter, hvis der er anvendt våben, herunder geværer, pistoler, økser og knive, eller der er kastet med genstande, som kan påføre ofret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, herunder ølflasker, stave, kæder mv., vil efter omstændighederne også kunne være omfattet af straffelovens § 245, stk. 1. Endvidere kan vold uden anvendelse af redskaber være omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, hvis f.eks. angrebet er rettet mod legemsdele, der er særligt sårbare. Som eksempler herpå kan nævnes håndkantslag mod halsen, kvælergreb og gentagne kraftige spark, spark mod øjne eller spark mod maven på en højgravid kvinde. Mishandling foreligger f.eks., hvor en række voldshandlinger over en periode fremtræder som udslag af gerningsmandens overlegne stilling i forhold til et offer, der ofte befinder sig i et afhængighedsforhold.

Efter straffelovens § 245, stk. 2, straffes den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, med fængsel indtil 6 år. Bestemmelsen i straffelovens § 245, stk. 2, omfatter tilfælde, der ikke falder ind under bestemmelsens stk. 1, men hvor der foreligger forsæt til at tilføje en anden person skade. Skade antages at foreligge, når angrebet har nødvendiggjort lægehjælp, eller når det har medført længere tids sygeleje eller uarbejdsdygtighed.

Straffeloven indeholder i § 245 a en bestemmelse om legemsangreb i form af kvindelig omskæring. Efter bestemmelsen straffes den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, med fængsel indtil 6 år.

Straffelovens § 246 er en strafskærpelsesbestemmelse, hvor efter straffen for overtrædelse af straffelovens § 245 eller § 245 a kan stige til fængsel i 10 år, hvis legemsangrebet har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige føl-

ger eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Efter straffelovens § 247, stk. 1, kan straffen forhøjes med indtil det halve, hvis nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 244-246, begås af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold. Det samme gælder, når en lovovertrædelse som nævnt i §§ 244-246 begås over for en person, der efter karakteren af sit arbejde er særlig udsat for vold, jf. § 247, stk. 2.

Straffen for overtrædelse af henholdsvis § 245, § 245 a og § 246 fastsættes af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i den enkelte sag. Som følge af de forskelligartede omstændigheder, der kan foreligge i sager om grov vold, er der stor variation i udmålingen af straf for overtrædelse af bestemmelserne.

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 245 ses i praksis typisk udmålt i niveauet fra fængsel i måneder til fængsel i flere år. Overtrædelse af straffelovens § 246 ses typisk udmålt i niveauet fra fængsel i 1 år til fængsel i 8 år. Ved domstolenes vurdering af strafudmålingen lægges betydelig vægt på bl.a. voldens karakter og grovhed samt skaderne på den forurettede, ligesom der også lægges vægt på baggrunden for volden og oplysningerne om gerningsmanden, herunder hans eller hendes eventuelle tidligere straffe for personfarlig kriminalitet.

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Ofre for grov vold efterlades ofte med markante psykiske og fysiske mén. Det er væsentligt for regeringen, at straffen for grov vold afspejler forbrydelsens grovhed, og det er ikke tilfældet med det nuværende strafniveau.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for, at straffen i voldssager efter straffelovens § 245, § 245 a og § 246 gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene.

Justitsministeriet finder endvidere efter drøftelse med Rigsadvokaten, at der i visse tilfælde bør ske en større nuancering i strafudmålingen efter straffelovens § 245, end det er tilfældet i dag.

Dette gælder for de allergroveste tilfælde af vold efter straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, som i dag bliver afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måne-

ders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med strafniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget forskellige, er det ikke muligt at angive et generelt strafskærpselsesniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle strafskærpselse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpselse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Dette gælder endvidere i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Når der er anvendt kniv eller lignende, vil det typisk indebære en betydelig fare for forurettede, og i mange tilfælde vil det være mere eller mindre tilfældigt, om den forurettede har fået alvorlige skader eller ej. Der bør således i disse sager ske en yderligere skærpselse af straffen ud over den generelle skærpselse med en tredjedel. Den yderligere skærpselse skal afspejle den potentielle fare ved vold begået med en kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Den foreslåede generelle strafskærpselse med en tredjedel skal i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende strafniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke tilsigtes ændringer i, og det er på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpselse skal slå igennem i alle tilfælde efter straffelovens § 246. Den fulde strafforhøjelse skal således ske i sager om overtrædelse af straffelovens § 245 og § 245 a og inden for normalområdet i § 246, dvs. i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af straffelovens § 246.

Navnlig på den baggrund finder Justitsministeriet, at de gældende strafferammer med strafmaksimum på henholdsvis 6 og 10 år er tilstrækkeligt høje til at rumme alle tænkelige forhold omfattet af bestemmelserne i straffelovens § 245, § 245 a og § 246, herunder også med de tilsigtede strafskærpselser.

2.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås, at straffelovens § 245, 245 a og § 246 ændres, og det forudsættes herved, at straffen efter bestemmelserne gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene. På grund af den variation, som de forskelligartede sager om grov vold har, er det ikke muligt at angive et bestemt strafniveau for overtrædelserne, men med lovforslaget forudsættes det f.eks., at en sag om vold efter straffelovens § 245, der i

dag af domstolene afgøres med 9 måneders fængsel, efter lovændringen skal afgøres med 1 års fængsel.

Herudover forudsættes det med lovforslaget, at der sker en yderligere skærpelse af straffene for de allervesteste overtrædelser af straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader, samt i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende.

Den konkrete strafudmåling vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelse om anvendelsesområdet. Der tilsigtes heller ingen ændring i de forhold, der i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1-3 (ændring af straffelovens § 245, § 245 a og § 246).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for kriminalforsorgen som følge af den øgede strafmasse. Der er med finanslovsaftalen for 2018 afsat 62,4 mio. kr. årligt fra 2018 og frem til at afholde merudgifterne for kriminalforsorgen i forbindelse med strafskærpelsen.

Lovforslaget vurderes endvidere at have mindre økonomiske konsekvenser for domstolene som følge af, at enkelte sager, der tidligere har været behandlet som domsmandssager, efter ændringerne vil skulle behandles som nævningesager. Udgifterne hertil vil blive afholdt inden for domstolens økonomiske ramme.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

	Positive konsekvenser/mindredgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for kriminalforsorgen. Der er med finanslovsaftalen for 2018 afsat 62,4 mio. kr. årligt fra 2018 og frem til at afholde merudgifterne for kriminalforsorgen i forbindelse med straf-

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 21. december 2017 til den 18. januar 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstre, Justitia, KL, Kvinderådet, Landsforeningen for Voldsramte Kvinde, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen KRIM, Offerrådgivningerne i Danmark, Retspolitisk Forening og SAVN.

9. Sammenfattende skema

		skærpelsen. Lovforslaget vurderes endvidere at have mindre økonomiske konsekvenser for domstolene, der vil blive afholdt inden for domstolenes økonomiske ramme.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter straffelovens § 245 straffes den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”som” til ”der” i straffelovens § 245, stk. 1, 1. pkt., og stk 2. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag om grov vold, der i dag ville blive afgjort med 9 måneders fængsel, efter forslaget skal afgøres med 1 års fængsel.

Herudover forudsættes det med lovforslaget, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse af straffene for de allervorreste overtrædelser af straffelovens § 245, herunder særligt hvor forurettede er blevet udsat for meget omfattende vold, eventuelt begået af flere gerningsmænd, og har fået betydelige skader. Der lægges således op til, at der i de alvorligste sager, der i dag bliver afgjort med straffe i niveauet fra omkring 1 år og 9 måneders fængsel, udmåles en straf, der har en bedre sammenhæng med straffniveauet for vold omfattet af straffelovens § 246. Da sagerne er meget forskellige, er det ikke muligt at

angive et generelt straffskærpelsesniveau, men der lægges med lovforslaget op til, at der ud over den generelle straffskærpelse med en tredjedel i disse tilfælde sker en yderligere skærpelse, som vil afhænge af den enkelte sags nærmere omstændigheder.

Det forudsættes endvidere, at der – ud over skærpelsen med en tredjedel – sker en yderligere skærpelse i alle sager efter straffelovens § 245, hvor der er anvendt kniv eller lignende. Med lovforslaget lægges der f.eks. op til, at en sag om grov vold med anvendelse af kniv eller lignende, der i dag af domstolene afgøres med 3 måneders fængsel, efter lovændringen som udgangspunkt skal afgøres med 5 måneders fængsel. Hvis der er tale om en sag, der i dag afgøres med fængsel i 1 år og 6 måneder, lægges der op til, at straffen efter lovændringen som udgangspunkt skal være i niveauet fra fængsel i 2 år og 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Med kniv eller lignende forstås bl.a. genstande, der er omfattet af lov om knive og blankvåben mv., jf. lov nr. 376 af 27. april 2016. Herudover omfattes genstande, som falder uden for anvendelsesområdet af lov om knive og blankvåben mv., hvis genstanden er benyttet som en kniv, og angrebets potentielle farlighed taler for, at det skal sidestilles med angreb begået med en kniv eller andet blankvåben. Som eksempel kan nævnes et angreb begået med et glasskår, der er benyttet som en kniv.

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter straffelovens § 245 a straffes den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, med fængsel indtil 6 år.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”som” til ”der” i straffelovens § 245 a. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for kvindelig omskæring, der hidtil har været fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag, der i dag ville blive afgjort med 9 måneders fængsel, efter forslaget skal afgøres med 1 års fængsel.

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter straffelovens § 246 kan straffen stige til fængsel i 10 år, hvis et legemsangreb, der er omfattet af straffelovens § 245 eller § 245 a, har været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige følger eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”, der er omfattet af § 245 eller § 245 a,” til: ”omfattet af § 245 eller § 245 a” i straffelovens § 246. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen. Med ændringen er det forudsat, at der skal ske en forhøjelse af straffen med en tredjedel i forhold til den straf for særlig grov vold, der hidtil har væ-

ret fastsat af domstolene. Dette indebærer eksempelvis, at en sag, der i dag ville blive afgjort med 3 års fængsel, efter forslaget skal afgøres med 4 års fængsel.

Den foreslåede generelle strafskærpelse med en tredjedel skal i de allergroveste tilfælde efter straffelovens § 246 tilpasses det eksisterende straffniveau for bl.a. drabsforsøg, som der ikke tilsigtes ændringer i, og det er på den baggrund ikke tilsigtet, at den fulde skærpelse skal slå igennem i alle tilfælde efter straffelovens § 246. Den fulde strafforhøjelse skal således ske i sager om overtrædelse af straffelovens § 245 og § 245 a og inden for normalområdet i § 246, dvs. i modsætning til navnlig de allergroveste sager om overtrædelse af straffelovens § 246.

Strafudmålingen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. maj 2018.

Loven finder anvendelse på lovovertrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Færøerne har pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område. For Grønland gælder en særlig kriminallov. Der er derfor ikke foreslået hjemmel til at sætte lovforslaget i kraft for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.

Stk. 2. Den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017 som ændret ved lov nr. 1402 af 5. december 2017 og lov nr. 1680 af 26. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 245, stk. 1, 1 pkt., og stk. 2, ændres »som« til: »der«

2. I § 245 a ændres »som« til: »der«

3. I § 246 ændres », der er omfattet af § 245 eller § 245 a,« til: »omfattet af § 245 eller § 245 a«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. maj 2018.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.